

ЗАХИСТ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ФОНДОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Триліс А.В., студент ННПП НАВС

Науковий керівник: к.е.н., доцент, доцент кафедри господарсько-правових дисциплін ННПП НАВС Котирло О.О.

Потреба захисту суб'єктивного права, інтересу виникає передусім у зв'язку з неправомірною поведінкою, але захист може відбутися і у разі загрози порушення права у майбутньому, що не завжди може розглядатися протиправною поведінкою. Загроза може виникнути через дії носія права, наприклад, у зв'язку з втратою відповідного документа. Захист допускається і у разі порушення інтересу непротиправною поведінкою. Особа може звернутися до суду з заявою про захист і у разі колізії між її інтересами та інтересами інших учасників правовідношення, причому навіть тоді, коли поведінка кожного з них є правозгільною.

Відповідно до чинного законодавства а саме ст. 13 Конституції України, держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання. На виконання цієї вимоги згідно зі ст. 20 Господарського Кодексу України кожний суб'єкт господарювання та споживач має право на захист своїх прав і законних інтересів шляхами визначеними нормами чинного законодавства. А відповідно до ст. 19 Цивільного Кодексу України, особа має право на самозахист свого права.

Правове забезпечення діяльності на фондовому ринку України в сучасних умовах представляє комплекс законодавчих та нормативних актів, якими визначаються правила функціонування фондового ринку в цілому та звані правилами гри на ринку та забезпечують права суб'єктів фондового ринку.

Основу правового регулювання складають Закони України «Про цінні папери і фондовий ринок», «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», «Про господарські товариства», окрім того діяльність на ринку цінних паперів регулюється чинними законодавчими актами про приватизацію, оподаткування, інвестиційну діяльність, про власність, підприємства та підприємництво, заставу, банкрутство, антимонопольним законодавством, нормативно-правовими актами Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Фонду державного майна України, Національного банку України, Міністерства фінансів України, Антимонопольного комітету України, Статутами та Правилами організаторів торгівлі: фондових бірж, позабіржових фондових торговельно-інформаційних систем та саморегулювних організацій, а також їх нормативними актами.

Сукупністю цих законодавчих та нормативних актів визначаються в цілому правила функціонування фондового ринку України та зокрема окремі види діяльності, кожний в переважній більшості є виключним видом діяльності.

Суб'єктом охоронних правовідносин, з одного боку, завжди є порушник суб'єктивного права. Наприклад, в охоронних правовідносинах, що виникли з приводу порушення права суб'єкта господарювання органом державної влади, таким порушником є зазначений орган (його посадова або службова особа). З другого боку, суб'єктом будь-яких охоронних правовідносин виступає держава, яка делегує свої повноваження, що забезпечують захист порушених прав, уповноваженим державним органам (суду, прокуратурі та ін.), про що йшлося вище. Це ілюструється, зокрема, тим, що рішення юридичних органів виносяться від «імені України».

На відміну від суб'єктів охоронних правовідносин, суб'єктом захисту є безпосередньо суб'єкт господарювання, що ініціює захист своїх прав і обирає спосіб захисту.

Об'єктом охоронних правовідносин, як правило, є суб'єктивне право, що порушено. При захисті прав суб'єктів господарювання - це право суб'єкта господарювання, яке закріплене в законодавстві.

Також слід зауважити, що гарантії держави направлені на захист прав та інтересів суб'єктів господарювання не тільки від неправомірних дій юридичних чи фізичних осіб, а й від таких дій самої держави. Найбільш важливою формою захисту є право на звернення за судовим захистом. Носієм цього права є кожен

учасник правовідношення, будь-яка заінтересована особа. Його зміст складає не тільки право подання до суду позову чи заяви (скарги), але і можливість подання зустрічного позову чи заперечення проти позову.

ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Полюга А.В., студент ННПП НАВС

Науковий керівник: викладач кафедри загальноправових дисциплін ННПП НАВС Юрковська Л. Г.

Важливе місце в системі конституційних прав і свобод людини і громадянина займають і економічні права та свободи, які визначають можливість людини створювати матеріальні та особисті нематеріальні блага, володіти ними та здійснювати господарську діяльність. До основних економічних прав і свобод людини і громадянина відносять: право приватної власності (ст. 41); право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом (ст. 42); право на користування об'єктами права державної та комунальної власності (ст. 41) та власністю Українського народу (ст. 13).

Первинним, базисним економічним правом, що визначає економічні основи суспільного і державного ладу України, є право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності (с. 41), що набувається в порядку, визначеному чинним законодавством України. Об'єктами права приватної власності визначаються матеріальні (рухомі та нерухомі) та особисті нематеріальні цінності (блага). Формою здійснення правовідносин, пов'язаних із реалізацією права приватної власності, є володіння, користування і розпорядження матеріальними і особистими нематеріальними цінностями (благами) з метою задоволення соціально-економічних потреб людини і громадянина.

Наступним важливим економічним правом є право кожного на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом (ст. 42). За змістом це право дозволяє здійснювати на свій ризик діяльність, що передбачає отримання прибутку; за суб'єктами - це право належить всім громадянам України, іноземцям і особам без громадянства, за винятком депутатів, посадових і службових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування, військовослужбовців, співробітників правоохоронних органів, суддів та ін.

Держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності, упереджує зловживання монополієм становити на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісну конкуренцію. Зокрема, в Україні діє Антимонопольний комітет України, який зобов'язаний забезпечувати конкурентність підприємницької діяльності в державі та запобігати утворенню штучних монополій.

Ратифікувавши 17 липня 1997 року Європейську конвенцію про захист прав людини й основоположних свобод від 4 листопада 1950 року, Україна визнала не лише право на «мирне володіння майном», а й згідно з положеннями статті 1 Протоколу № 1 до конвенції - право на звернення фізичних та юридичних осіб до Європейського суду з прав людини по захист своїх порушених прав та охоронюваних конвенцією свобод, пов'язаних із реалізацією права власності та інших економічних прав та свобод.

Похідним від права власності є й право громадян України користуватися об'єктами права державної та комунальної власності для задоволення своїх потреб (ч. 3 ст. 41) та власністю Українського народу (ст. 13), але це право є лише різновидом права власності та потребує свого законодавчого закріплення і належного теоретичного обґрунтування.

Таким чином, досвід розвинутих країн підтверджує, що ядром сучасного господарського механізму є державне регулювання економіки, яке здійснюється насамперед економічними важелами. Неefективне використання такого досвіду в Україні зумовлює процеси, що загрожують її безпеці. Подолання негативних тенденцій у розвитку сучасних суспільно-економічних процесів дасть змогу українському народові утвердити свою незалежність загалом.